

prvomestniku »Slov. društva«. Največjega zaspanca so morale predramiti in zbuditi k narodnemu delu navdušene besede, katere je spregovoril društveni g. tajnik o naši bodoči organizaciji. Njegove besede so se naslanjale na djanske pojave zadnjih dnij. K tej točki sta se oglasila še dva druga govornika, ki sta podajala praktičnih nasvetov, kako se nam je »organizovati«, da kmalu pridemo na domačih tleh do pravice, ki nam grede po božji in po cesarski postavi.

Mirno, a prepričevalno je spregovoril poslednjič društveni g. blagajnik »besedo našim delavcem«, besedo, katero je povzel večinoma iz okrožnice Leona XIII., »papeža delavcev«. Da bi vendar ubogi delavci spoznali, dokler še ni prepozno, kje da so njihovi pravi prijatelji in odkritosrčni zagovorniki! Pri sovražnikih sv. cerkve si teh pač zaman iščejo!

S trikratnim burnim živio-klicem na sv. očeta, kakor na našega svetlega cesarja, se je zborovanje zaključilo v najlepšem redu. Konjičan.

Kako se Spodnji Štajar pripravlja za Pruse.

(Dalje.)

Prave trdnjave nemštva oziroma prusaštva so mesta in trgi s pomočjo svojega meščanstva. Ko je začetkom tega stoletja liberalizem stopil tudi na avstrijska tla, poprijelo se ga je najprej nemško meščanstvo, pa tudi kmalu jelo se zavedati svoje narodnosti. In že leta 1848. vidimo, da se nemško liberalno meščanstvo poteguje za predpravo, ki bi jih naj imelo pred drugimi stanovi in drugimi narodnostimi, in da si hoče prisvojiti vladno v Avstriji. Meščanstvo svoje težnje ni popustilo in leta 1861. se mu je posrečilo, nadvladati v istini si priboriti; to nadvlado vedelo si je s krutostjo in brezvestnostjo ohraniti do današnjega dne. Ta doba bila je vzlasti za duhovnika, kmeta, malega obrtnika in delavca, za Slovana pa sploh doba groze; vladajoča zmes imela je oko in srce le za svojo korist in Slovana sovražila na smrt. Vse zakonodajstvo od leta 1861. (od leta 1867. le za našo polovico države) meri na to, da se liberalnemu, ali bolje požidovljenemu nemškemu meščanstvu, sestajajočemu iz židovskih borzijancev, velikih in srednjih obrtnikov, velikih kupcev, tovarnarjev, trgovcev, podjetnikov in najvišjih uradnikov, torej požidovljenemu nemškemu meščanstvu, katero je podpiral stan učenih, in kateremu je služilo častništvo, na račun drugih stanov polnijo žepi in da se zatira vse, kar se temu stavlja v bran, torej katoliška cerkev, Slovani, in ostali stanovi. In res je ta takozvani tretji stan v 36ih letih dobil skoro ves imetek, kar ga je v državi, v svoje roke, zato pa tudi nižje stanove kakor male obrtnike, kmete in delavce, pa tudi plemstvo pritiral do propasti, iz katere preti smrt: gmotna, pravna in narodna. Ali nima ta stan danes malone vsega imetka v rokah: denar nakopičen po bankah, hranilnicah in v zasebnih kasah, hiše, zemljišča, tovarne in druga podjetja? Komu je država naša dolžna svojih 8.025.000.000 gld. če ne židom? Koliko nezadolženih kmetij imamo in kdo so upniki? Koliko kmetij še sploh je okoli nemško liberalnih mest in trgov? Čegavi so najlepší vinogradi Slovenskih goric in Haloz? Čegave so tovarne, čegava druga podjetja kakor toplice Rimske, Laške itd.? In to bogastvo v rokah liberalnega nemškega meščanstva je zopet jeden izmed činiteljev, ki nas germanizujejo, in menda prvi. Odkar obstoji naša zveza z Nemčijo, tira se pa germanizacija s posebno krutostjo, ker je dobila nov stvaren smoter, namreč da nas spravi pod prusko krono. Otroci slovenskega

vinčarja, služkega nemškemu meščanu, morajo obiskovati nemške šole, on in njegovi ljudje morajo z gospodarjem govoriti nemški, slovenski kmetič mora, če hoče od meščana ali hranilnice imeti posojila, zanj prositi nemški, in gorje mu, če bi se pri volitvi drznil slušati boljši glas svoje vesti, gost, sedeč v gostilni, mora kadar zakruliho pijani meščanje »Wacht am Rhein«, spoštljivo vstati, če se noče tvegati, da po njem pljuvajo in ga sunejo skoz duri.

To z večjega dela napuh, in ta napuh se je zopet z večjega zredil po denarju. Če se nam kedaj naj navadno godi bolje, bode treba delati na to, da nekaj tistega denarja steče iz polnih malh sčasoma v naše plesnive mehurje, in da bodo ti-le jeli strčati. Tega pa mi štajarski Slovenci sami ne zmoremo, tudi vsi Slovenci skupaj ne, ampak temu sta le kos državnozborska večina, ki brani zatiranje, kakor sedanja, in pa vse ljudstvo avstrijsko, kolikor ga stoji na njeni strani, če delujeta vzajemno. Državnozborska večina bi imela sklepati zakone, ki so nam v korist, pogubne pa razveljaviti, ljudstvo pa biti poučeno, da od svojih poslancev pravo terja, in med seboj urejeno, da se po medsebojni podpori okrepi, da se svojih sovražnikov, ki mu ne bodo dali miru, brani, in da večino obdrži, skratka imelo bi biti organizovano. Vzajemno delovanje parlamentne večine in organizovanega ljudstva bi ne moglo ostati brez uspehov. Prvi bi bil, da bi se razrušila naša zveza z Nemčijo. Kako to? Nemčija nas je ujela s tem, da nam je naredila strah pred Rusijo; v resnici pa je imela le ona strah pred Francijo, ki 70. leta ne more pozabiti, in hotela si je pridobiti vpliv na naše notranje stvari. Pri letošnjem dogovoru našega cesarja z ruskim se je pokazalo, da je bil naš strah prazen. In Avstrija torej prav za prav nima več uzroka, biti zvezana z Nemčijo; to zvezo vzdržuje le svojim Nemcem, zastopanim v tretjem stanu, torej židovskemu, prusaškemu nemštvu na ljubo. Ko bi se pa odločno pokazalo, da ta nima več prihodnosti, padli bi tudi okovi, ki nas priklenjajo na Nemčijo. S tem bi bila pot do naših navadnih idejalov z večjega uglasjena, in jeli bi se tudi gospodarsko jačiti.

Cerkvene zadeve.

Cerkev Matere Milosti v Mariboru.

Od več strani nas poprašujejo naši dragi dobrotniki in Marijini častilci, kako nam kaj gre pri našem blaženem in trudapolnem delu — pri stavbi veličastnega Marijinega svetišča v Mariboru? V veliko tolažbo in veselje vseh naših blagih dobrotnikov moramo pripoznati, da se mila in ljubezniva roka Marijina povsod vidi in kaže in zatorej naše bogoljubno delo mirno in lepo napreduje. Novi zvonovi že davno pojejo v krasnih zvonikih; nova cerkvena ura že dolgo časa bije in cerkev krasijo nova okna. Zdaj cerkev slikamo in kinčamo in naša želja je, da bi se slikanje dokončalo v prihodnjem letu, ko bomo slavili zlasti jubilej našega vkupnega očeta in po milosti božji našega velikega cesarja Franca Jožefa. Novi družniki zmiraj pristopajo — naša družba steje blizu 50.000 udov — in zdi se nam, da preblazena Mati božja nove pokliče v svojo družbo, če stari družniki pozabijo na svoje dolžnosti. Sicer pa moramo izreči, da večinoma družniki ne pozabijo na milodare, temveč z veliko gorečnostjo in skrbjo prinašajo Materi Milosti svoje — darilce. Obhajamo namreč vsaki mesec slovesno sv. mašo na čast sv. angelov veruhov vseh družnikov, da bi jih sv. angeli opominjali na ob-

ljubljene milodare, in ti nebeški prijatelji našega bogoljubnega dela storijo to tako milo in ljubeznivo, da družniki nimajo miru, dokler svojega darilca ne prinesejo! — V imenu preblazene Matere božje, Matere Milosti, izrekamo tukaj svojo srčno zahvalo vsem blagim našim dobrotnikom in družnikom za vso dosedanje pomoč in enako milo in ponižno prosimo, naj nas tudi v prihodnjem letu ne zapustijo!

Sklepamo svojo srčno zahvalo in milo prošnjo z geslom, ki smo si ga izvolili za svoje bogoljubno delo:

Vse po Mariji! Vse z Marijo!

Vse v Mariji! Vse za Marijo!

Franciskanski samostan v Mariboru, dne 8. decembra 1897. P. Kalist Heric, gvardijan in predsednik Marijine družbe.

Ponižna in srčna prošnja.

Zunaj mesta Maribora stoji lepa in prav priljubljena cerkev sv. Jožefa. Ta cerkev potrebuje popravila vse povsodi — okna so vsa prhka in še odpreti se ne smejo, ker bi veter vse zdrobil, tako slaba so; obhajilne mize ni; križev pot je star in le za največjo silo, tlak se krha pri vsakem snaženju; slikanje cerkve je jako potrebno; orgle so od leta 1756., torej jako stare in ne za rabo več — koliko je malih popravil, še omenil ne bom! Ponižno torej prosim vse ljubljence sv. Jožefa, da mi po svoji zmožnosti pomagajo prenoviti in ozaljšati to svetišče sv. Jožefa. Gotovo bo sv. Jožef vsako najmanjše darilo obilno povrnil že tukaj na zemlji, posebno v smrtni uri s svojo mogočno priprošnjo pri Bogu. Vsa darila naj se pošlejo na: »Slavno predstojništvo sv. Jožefa v Studencih pri Mariboru.«

Fran Javšovec, superijor misijonarjev.

Gospodarske stvari.

Dobri svéti za to in ono.

(Dalje.)

17. Nova kava.

Rastlina *Astragalus boeticus* (švedski kozinec) nadomestuje nam s svojim plodom tako znamenito pravo kavo, da je od kuhane in zmešane z mlekom ali smetano ni moči razločiti, kar se okusa tiče, od prave kave. Ta rastlina se uzadovolji z vsako zemljo ter na prostoru 20 kvadratnih metrov rodi toliko semena, da zadostuje jedni rodbini za celo leto za napravo pijače, ki lahko povsem tekmuje s pravo kavo, gledé kakovosti pa je še celo prekosi, ker obsega v sebi znatno množico redilnih snovij, nima pa vendar v sebi snovij dražilnih (kofeina), radi katerih je kava otrokom in slabotnim ljudem škodljiva. Priporočamo gojiti to rastlino vsakemu, kdor ji more na vrtu ali polju privoščiti nekoliko prostora. Seme se dobiva v Hrudimu (Chrudim, Česko) pri vrtnarju Trt. Jeníku, kateri jo prodaja po 20 gr za 12 kr. z navodom, kako je treba to rastlino negovati (gojiti).

18. Da kokoši po zimi bolj nesejo.

Amerikanci so razvideli, da kokoši kaj rade jedó španski poper, to je na prah stolčene luske španskega popra, ki se neguje kot okrašujoča rastlina marsikje tudi pri nas. Amerikanski kokošorejci dajejo sedaj vsak drugi ali tretji dan kokošim v hrano jedno žlico tega popra, dobro pripravljenega. Z uspehom so močno zadovoljni. Po tej krmi jamejo kokoši po zimi kmalu nesti. Ker pa ta poper deluje kot dražilo, razume se samo po sebi, da se v njega rabi ne sme pretiravati.

Podobno dražilo je tudi seme navadne velike koprive, po katerem kokoši isto tako zgodaj začnejo nesti.

19. Sredstvo, da te po zimi v noge ne zebe.

Izkušen človek piše: »Po zimi me je vedno preveč zeblo v noge. Imel sem volnene in pavolnate nogavice, lanene obujke, toda zmerom me je neusmiljeno zeblo v noge. Pozneje sem namesto obujk rabil slamo; v tem slučaju me sicer v noge toliko ni zeblo, toda povzročala mi je neprijetnosti pri obujanju in sezujanju. Prišlo pa mi je na misel rabiti namesto vsega tega — papir. Vzel sem jedno polo časopisa, zavil vanj nogo kakor v obujko in naj si je bil mraz, kakoršen je hotel, lahko sem vztrajal v škornjih, stal v snegu, ali na ledu in nikdar me ni zeblo v noge«. Lahko mogoče, da je to resnično in radi tega tudi vredno, da se poskusi.

20. Kitajski kit.

Večkrat se pripeti, da se komu odkrhne kak kos steklenice, svetilnice, váze, ali kake druge steklene ali porcelanaste posode, ki potem ni več za rabo. Takšna posoda se dá dobro sklepati s kitajskim kitom, ki se pripravi tako-le: Vzame se 54 delov apnenega praška, 6 delov galuna in 40 delov sveže krvi, ki se dobro zmeša. S to zmesjo, cementu podobno, kitajo Kitajci steklo, porcelan, mramor in druge podobne predmete, ali pa tudi natirajo z njim zidovje svojih hiš, kotle itd. Ta kit je zelo močan ter drži dobro na toplem in na mrzlem.

21. Zmrzla jabolka ali hruške

se denejo v kako posodo ter polijejo z mrzlo vodo tako, da ta stoji za 2 cm nad njimi. Jabolka ali hruške se kmalu pokrijejo z ledom; led se otre s suhim suhom in jabolka se denejo v toplo sobo, da se posušé, na kar postanejo zopet rabljiva.

22. Da petrolej bolje sveti.

Ako petrolej ni čist, kaže se njegov plamen rudeč, se kadi, poka, ugasne, ali pa se včasih celo ves vname. Da bi petrolej bolje svetil, vsujmo vanj v svetilnico nekoliko kuhinjske soli. Petrolej gori potem jasneje ter se ne vname tako kmalu.

23. Sadimo lipe!

Lipov cvet ponuja čebelarom mnogo strdi in poslednje je čebelar zmerom vesel. Žalibog, da je čas za nabiranje strdi tako kratek! Zato bi bilo kaj primerno, da bi se čebelarji v pomladi dogovorili ter jeli saditi lipe, da bi imele čebele dalje pašo. Saditi pa je treba različne vrste lip, ki ne cvetó vse ob enem. Najprva cvete letna lipa z velikim listjem, kakih 14 dni za njo pa zimská lipa z drobnim listjem. Pozneje cvete še ameriška srebrna lipa (*Tilia alba*), najpozneje pa srebrna ogerska lipa (*Tilia tomentosa*), ki cvete do avgusta. Vsak razumen čebelar moral bi skrbeti, da se število teh lip v okolici pomnoži. (Konec prih.)

Sejmovi. Dne 27. decembra v Vitanju. Dne 28. dec. v Spielfeldu. Dne 29. dec. v lmenem (za svinje). Dne 30. dec. na Bregu pri Ptujju (za svinje).

Dopisi.

Iz Celovca. (Doslednost; značaj nemškutarjev.) Kje je doslednost avstrijskih »prusakov«? Znano nam je, kako so romali povodom 80letnice nemškega lisjaka, znanega Bismarka, avstrijski »prusaki«, v prvi vrsti štajarski in koroški, da se mu poklonijo in mu zažigajo kadilo, saj je le on njihov edini pravi